

godt lade være at kalde den Examenkommission, og kalde den Fakultet. Men, siger man, vi ville tage yngre Kræfter, og de ville arbejde sig frem ad denne Vej. Jeg vil for Examinens praktiske Afholdelses Skyld ret indstændig ønske, at man aldrig vil gjøre dette. De unge Mænd, som have et virkelig videnskabeligt Kald, ville være de færligste Examinatører med Hensyn til Strengbed, Details og Ensidighed, der kunde tænkes. Det varer længe, førend Doenten kommer til Klarhed med sig selv om, hvad der er det Væsentligste, Hovedsagen, det varer længe, inden han lærer at bortkaste, ikke ved sit eget Studium, men ved Examinationen, de Specialpunkter, hvort han tror at have fundet noget Nyt, noget Giendommeligt. Den unge, uprøvede Mand vil følge disse Interesser, der for ham endnu ere ganske nye, og hvoraf han er optagen. At ville skaffe sig dygtige Professorever ved først at gjøre de vedkommende Mænd til Examenensensører, vilde være at ødelægge den hele Institution og berede Studenten uendelige Vanffeligheder. Har man Nogen, som virkelig er kommen til den videnskabelige Modenhed, saaledes at man kan bruge ham desto bedre er det ved vort Universitet vanffeligt at faa Kræfter til at vore opfrædede, fordi Udfigterne ere saa indskrænkede — saa har man andet Brug for en saadan Mand. — Siger man nu: i Examenkommissionerne kan der findes en Verden Sted, men naar der i Fakultetet sidder en Mand, der ikke forstaar at examinere, hvis Forelesninger ere ubrugbare, saa bliver han alligevel siddende der, da vil jeg spørge: har man ikke den samme Magt over en Universitetsprofessor som over et Medlem af Examenkommissionen; hvor er det sagt, at Universitetsprofessorerne have Privilegium paa at være uansættelige, og hvad er det for en Retning at sige: Universitetet kunne vi ikke faa godt, lad da Fakulteterne blive som de ere, og lad os saa faa gode Examenkommissioner? Jeg tror, at man slet ikke ad den Vej udretter Noget. Jeg vil en alvorlig kontrolleret Examen, kontrolleret af en Autoritet, der har Myndighed, og derfor vil jeg have faste Censorer, hvormod jeg ikke vil gaa med til en Reform i større Omfang, end man kan gennemføre den. — Men, siger

man, det er saa slemt, at vi have kun eet Universitet, det er vanffeligt, at de nordiske Universiteter slutte sig sammen og danne en Kreds, saa at Studenterne kunne tage fra det ene Universitet til det andet. Jeg tror, at jeg i Gjærningen har vist, at jeg erkjender det Vanffelige i en Sammenlutning. Ingen kan stærkere end jeg anerkjende det Vanffelige deri; men Examenkommissioner ere ikke Veien dertil, thi en skandinavisk Examenkommission for Jurister vil man ikke kunne skaffe tilstede og heller ikke en Examenkommission for Theologer. En Examenkommission sammensat i Danmark med Hensyn til danske Fordringer, vil ikke kunne befordre Friheden til at studere ved de forskjellige Universiteter. Der er visse Sag, hvor Fordringerne ere saa positive med Hensyn til det enkelte Land, at man kun kan forberede sig i Landet selv. Men derfor, siger man, kan der dog være visse almindelige Dele, som man kan tillegne sig et andet Sted; man kan ved ethvert Universitet studere almindelig Retsvidenskab, medens man ganske vist kun i Danmark kan studere dansk Civilret. Men at denne Genseende behøves ingen Examenkommissioner. Jeg tror, at faste Censorer ligesaa godt kunne sætte sig ind i og tage Hensyn til den Maade, hvorpaa Kundskaben fremtræder hos en Mand, der har studeret Retsfilosofi i Christiania, som det vilde kunne komme til Anerkjendelse hos en Examenkommission.

Jeg tror saaledes ikke, at der er noget praktisk Formaal, som ikke kan opnaas med mindre Besvær ved faste Censorer, og idetmindste skulde man aldrig uden at have prøvet, hvad derved kan naas, slaa fast, at man derigjennem vil hen til et andet Formaal. — Jeg kan slutte disse Betragtninger med en Bemærkning, som viser, hvorledes der hos meget dygtige Mænd dog kan gjøre sig Illusioner gjældende. Endnu i denne Samling har en overmaade dygtig Mand og en Ven af mig sagt mig som Noget, der gik i Retning af at anbefale Examenkommissioner. Da jeg var oppe til Examen, yttrede jeg i den første Disciplin, hvori jeg blev examineret, en fra Professorens afvigende Mening, og han blev vred paa mig, og det skadede